

" Waterkwaliteit en visbestand in de Wildebeek anno 2026 "

1. Inleiding

De Wildebeek, een zijbeek van de Dender, is een waterloop van 2de categorie in beheer van de provincie Oost-Vlaanderen.

Een visonderzoek werd in 2021 uitgevoerd door het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM) in samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

Het visonderzoek vond plaats op de Wildebeek/Molenbeek, gelegen op grondgebied Aalst en Haaltert. Er werden in totaal 5 verschillende locaties afgevist (zie: Tabel 1 in bijlage).

Het onderzoek vond plaats op 29 april 2021.

[Zie: Boets P., Dillen A., Poelman E. (2021). Visstandsonderzoek van de Wildebeek binnen het Denderbekken. 10p.]

2. Waterkwaliteit

De standaard fysisch-chemische variabelen werden in het veld gemeten op alle locaties gebruikmakend van een pH-meter (WTW, pH 3310), conductiviteitsmeter (WTW, Cond 3110) en zuurstofmeter (WTW, Cell Ox 95) veldprobes (WTW). Er werd een waterstaal genomen met behulp van een schepstok waarna het zuurstofgehalte (mg/l), de zuurstofconcentratie (%O₂), pH, temperatuur (°C) en geleidbaarheid (µS/cm) gemeten werden.

De bekomen waarden werden vervolgens vergeleken met de standaard milieukwaliteitsnormen geldend voor oppervlaktewater van het type kleine beek (Bk) (Tabel 2). Dit zijn wettelijke normen die een oppervlaktewater van een goede waterkwaliteit typeren en verschillen naargelang het type oppervlaktewater dat men in beschouwing neemt (Jochems *et al.*, 2002).

Naast de eigen veldwaarnemingen werden ook de waterkwaliteitsgegevens bepaald door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) geraadpleegd via het geoloket waterkwaliteit. Enkel van het meetpunt ter hoogte van de Wellemeersenstraat in Denderleeuw (meetpunt 522000) waren er recente gegevens (2020) beschikbaar.

Bij het toetsen van de eigen gemeten waarden op de Wildebeek (Tabel 4) aan de milieukwaliteitsnormen voor het type kleine beek (Bk) kan geconcludeerd worden dat de chemische waterkwaliteit matig is. Op basis van deze éénmalige metingen (momentopname) zien we dat de Wildebeek een te lage zuurstofconcentratie kent en een hoge elektrische geleidbaarheid. Voor bepaalde normen dient een 90-percentiel of 10-percentiel bepaald te worden. Op basis van deze ene meting was dat niet mogelijk waardoor de interpretatie met de nodige voorzichtigheid dient te gebeuren.

De meer uitgebreide set aan waterkwaliteitsgegevens gemeten door de VMM (Tabel 5) geven echter eveneens aan dat de waterkwaliteit niet optimaal is.

Tijdens de zomermaanden werden er heel hoge ammoniumconcentraties opgemeten en lage zuurstofconcentraties, wat duidt op aanwezigheid van verontreiniging en afvalwater. Een toetsing aan de milieukwaliteitsnormen (Tabel 6) geeft aan dat er een overschrijding is van het zuurstofgehalte, de geleidbaarheid, het totaal fosforgehalte en de orthofosfaatconcentratie.

De waterkwaliteit is hierdoor eerder matig en laat op bepaalde tijdstippen in het jaar weinig biologisch leven toe.

a) Huidige toestand

De evolutie van de waterkwaliteit evenals de doelstellingen per waterlichaam kan handig opgevolgd worden via de waterdashboards die online staan: *Dashboard oppervlaktewaterlichamen*. [[Dashboard oppervlaktewaterlichamen](#)]

b) Toekomstperspectieven

De verschillende geplande acties zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Dit is eveneens online raadpleegbaar:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>.

[<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>]

De rapportage over deze acties is terug te vinden in het wateruitvoeringsprogramma:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>.

[<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>]

3. Afvissingen

a) Algemeen

In totaal werden 8 verschillende vissoorten gevangen tijdens het onderzoek van 2021 (Tabel 3), namelijk baars, blankvoorn, gibel, kopvoorn, paling, pos, riviergrondel en tiendoornige stekelbaars.

Vier van deze soorten (baars, gibel, paling en pos) kwamen voor dicht bij de monding in de Dender (locatie 538), maar niet meer verder stroomopwaarts. Locatie 538 had de hoogste visbiomassa en telde ook het grootste aantal gevangen individuen.

Zowel qua visbiomassa als gevangen individuen hinken de andere vier locaties ver achterop. Hoe meer stroomopwaarts in de Wildebeek, hoe kleiner het aantal gevangen soorten en hoe kleiner de gevangen visbiomassa werd.

Op de meest stroomopwaartse locatie (locatie 542) werd zelfs geen vis meer gevangen.

Enkel op locaties 540 en 541 werd tiendoornige stekelbaars gevangen, dit was tevens ook de enige vissoort die daar werd gevonden en de totale aantallen en de totale biomassa's waren laag.

Op locatie 539 werd net zoals op locatie 538 blankvoorn gevangen. Verder was locatie 539 de enige locatie waar kopvoorn en riviergrondel voorkwam.

b) Analyse

Hoewel het visbestand eerder beperkt was (8 vissoorten), geven de eerste 2 onderzochte locaties aan dat er toch potentieel is om een degelijk visbestand op te bouwen.

Op locatie 539, stroomopwaarts van de Ninovesteenweg werd er kopvoorn, riviergrondel en blankvoorn gevangen. Kopvoorn is een stroomminnende soort die toch al iets hogere waterkwaliteitseisen stelt. De soort werd op deze waterloop nooit uitgezet en is vermoedelijk afkomstig uit de Dender. Deze waarneming wijst er op dat er minstens vrije vismigratie mogelijk is tot dit punt.

Op de eerste locatie (538) werd dan weer redelijk wat paling aangetroffen, wat er op duidt dat de zijwaterlopen van de Dender, zoals de Wildebeek, een belangrijk habitat kunnen vormen voor verschillende vissoorten, en in het bijzonder paling.

Paling doet het de laatste decennia zeer slecht als gevolg van de slechte waterkwaliteit, vismigratieknelpunten, overbevissing, (Van Wichelen 2018).

Daarom is het belangrijk om geschikt habitat optimaal in te richten zodat de populatie hopelijk opnieuw kan aansterken.

Zoals hierboven aangehaald blijven de belangrijkste knelpunten echter de ondermaatse waterkwaliteit en de aanwezigheid van een sterk organisch belaste sliblaag.

Wat eveneens opviel was dat ter hoogte van locatie 539 de oever volledig beschoeid was met houten palen voorzien van een geotextiel en dit ondanks dat dit traject volledig in weidegebied ligt en reeds gekenmerkt wordt door een aantal meanders. De steile oevers met gebrek aan schuilmogelijkheden (geen dood hout, geen holle oevers, geen waterplanten) maken het zeer onaantrekkelijk voor vissen om zich hier op te houden.

c) Besluit

De historische visdata van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) geeft aan dat enkel in 2002 twee tiendoornige stekelbaarsjes werden gevangen op grondgebied Haaltert (Van Thuyne *et al.* 2011).

Bij alle andere afvissingen (2006 en 2010) werd er geen vis aangetroffen.

De metingen van 2021 geven aan dat er toch wel al enkele vissoorten voorkomen en dat er dus een verbetering is waar te nemen.

[BRON: Boets P., Dillen A., Poelman E. (2021). Visstandsonderzoek van de Wildebeek binnen het Denderbekken. 10p.]

VERBEIREN Marc

Wolvertem, juni 2026

TABEL 1

Tabel 1- Overzicht van de verschillende afvislocaties met de lengte van de beviste afstand, de X en Y coördinaten in Lambert 72. De locatie ID stemt overeen met het nummer zoals opgenomen in de provinciale visdatabank van de provincie Oost-Vlaanderen.

Locatie ID	Gemeente	Straat	Waterloop	Waterloop nummer	beviste afstand (m)	X	Y
538	Aalst	Gaston De Schepperstraat	Wildebeek	O5077	100	128543.9	178290.7
539	Aalst	Ninovesteenweg	Wildebeek	O5077	150	127742.9	177487.6
540	Haaltert	Eigenstraat	Wildebeek	O5077	25	126456.2	175294.1
541	Haaltert	Eiland	Molenbeek	O5078	50	125273.9	175815.5
542	Haaltert	Stichelen	Wildebeek	O5077	50	124260.6	174711.4

TABEL 2

Tabel 2: Basis milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren (B. VI. R. 21/05/2010) van het type kleine beek (Bk).

Milieukwaliteitsnorm B VI R 21 mei 2010			
Parameter	Eenheid	Toetswijze	Milieukwaliteitsnorm
temperatuur	°C	maximum	25
zuurtegraad (pH)		minimum-maximum	6,5-8,5
opgeloste zuurstof (concentratie)	mg/l	10-percentiel	6
opgeloste zuurstof (verzadiging)	%	maximum	120
CZV	mg/l	90-percentiel	30
elektrische conductiviteit	µS/cm	90-percentiel	600
chloride	mg/l	90-percentiel	120
Kjeldhal stikstof	mg N/l	90-percentiel	6
nitraat	mg N/l	90-percentiel	10
totaal stikstof	mg N/l	zomerhalfjaargemiddelde	4
totaal fosfor	mg P/l	zomerhalfjaargemiddelde	0,14

TABEL 4

Tabel 4: Overzicht van de gemeten fysicochemische variabelen van de bemonsterde locaties op de Wildebeek. Waarden die de milieukwaliteitsnormen overschrijden zijn aangeduid in vet.

Milieukwaliteitsnorm B VI R 21 mei 2010						
Variabele	Eenheid	Aalst, Gaston De Schepperstraat	Aalst, Ninovesteenweg	Haaltert, Eigenstraat	Haaltert, Eiland	Haaltert, Stichelen
temperatuur	°C	11,2	11,1	9,6	9,6	9,6
zuurtegraad (pH)		7,82	7,93	7,79	7,67	7,95
opgeloste zuurstof	mg/l	3,18	6,05	3,96	5,86	7,2
opgeloste zuurstof	%	29,3	55	38,8	51,7	63
conductiviteit	µS/cm	1207	998	1057	1026	881

TABEL 5

Tabel 5: Overzicht van door de Vlaamse MilieuMaatschappij (VMM) gemeten fysicochemische waterkwaliteitsvariabelen in 2020 in meetpunt 522000 (VMM) in de Wildebeek. (-) = geen data beschikbaar.

522000	T	pH	O2	O2 verz	EC 20	Cl-	CZV	NH4+	NO3-	NO2-	N t	P t	oPO4 f	SO4=	ZS
Datum	°C	-	mg/L	%	µS/cm	mg/L	mgO2/L	mgN/L	mgN/L	mgN/L	mgN/L	mgP/L	mgP/L	mg/L	mg/L
09/12/2020	6,3	7,9	8,8	72	928	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
18/11/2020	11,5	7,8	7,9	71	913	46	16	0,6	0,84	0,067	1,77	0,202	0,119	99	<3,2
21/10/2020	14	7,8	6,6	65	691	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
09/09/2020	17,7	7,8	4,7	49	844	57	16	4,58	<0,4	0,09	5,7	0,417	0,275	56	3,7
12/08/2020	22,9	7,8	2,4	28	1538	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
15/07/2020	17,4	7,8	4,8	50	870	58	30	4,25	0,433	0,086	6,1	0,61	0,182	46	43
10/06/2020	16	7,7	4,8	49	742	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
13/05/2020	12,6	7,8	7,7	73	843	41	14	1,4	0,85	0,073	2,79	0,156	0,061	60	5,3
08/04/2020	15,6	7,9	9,3	93	845	45	17	0,42	1,09	0,061	2,12	0,184	0,078	77	7,3
18/03/2020	10,9	7,8	9	81	842	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
19/02/2020	7,5	7,7	7,7	63	734	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
22/01/2020	4,9	7,8	8,6	66	930	79	11	0,52	1,32	0,039	2,13	0,159	0,046	109	4,1

TABEL 6

Tabel 6: Toetsing van de waarden opgemeten door de Vlaamse MilieuMaatschappij in 2020 op het meetpunt 522000 aan de Milieukwaliteitsnormen voor het type kleine beek. Waarden in het vet duiden op een overschrijding van de norm.

Parameter	Eenheid	Toetswijze	Waarde	Milieukwaliteitsnorm
opgeloste zuurstof	mg/l	10-percentiel	4,71	6
elektrische geleidbaarheid	µS/cm	90-percentiel	929,8	600
chloride	mg/l	90-percentiel	68,5	120
chemisch zuurstofverbruik (CZV)	mg/l	90-percentiel	23,5	30
nitraat	mg N/l	90-percentiel	1,2	10
totaal stikstof	mg N/l	zomerhalfjaargemiddelde	4,2	4
totaal fosfor	mg P/l	zomerhalfjaargemiddelde	0,34	0,14
orthofosfaat	mg P/l	gemiddelde	0,13	0,10
sulfaat	mg/l	gemiddelde	74,5	90
zwevende stoffen	mg/l	90-percentiel	25,15	50

CIW – oppervlaktewaterlichamen – Denderbekken

Toon fiches lokaal waterlichaam van 1ste orde Karacterisering Doelstellingen Druk en impactanalyse Beoordeling Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen	L107_277	WILDEBEEK	Aalst, Denderleeuw, Haaltert
--	----------	-----------	------------------------------

TABEL 3

Tabel 3: Effectieve vangst per soort en per locatie in aantal (n) en totaal gewicht (g) evenals het totale gewicht en totaal aantal en totaal aantal soorten.

	538		539		540		541		542	
	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)
baars	2	9	0	0	0	0	0	0	0	0
blankvoorn	11	175,2	3	87,1	0	0	0	0	0	0
giebel	14	396	0	0	0	0	0	0	0	0
kopvoorn	0	0	1	58,5	0	0	0	0	0	0
paling	9	3550,5	0	0	0	0	0	0	0	0
pos	2	10,5	0	0	0	0	0	0	0	0
riviergrondel	0	0	1	24,2	0	0	0	0	0	0
tiendoornige stekelbaars	0	0	0	0	5	9	5	9	0	0
Totaal	38	4141,2	5	169,8	5	9	5	9	0	0
#soorten	5		3		1		1		0	